

# Pranje novca

Nikola Varunek

*mr. ekonomije, zaposlen u Državnoj agenciji za istrage i zaštitu Bosne i Hercegovine (SIPA BiH), n.varunek@gmail.com*

**Rezime:** Efikasan sistem za borbu protiv pranja novca podrazumijeva adekvatno zakonodavstvo u skladu sa međunarodnim standardima, uspostavljanje efikasne finansijsko obaveštajne službe, međunarodnu saradnju, kvalitetnu istragu i procesuiranje kaznenog dijela pranja novca.

**Ključne riječi:** pranje novca, sprječavanje, otkrivanje, prikrivanje, sistem, porijeklo.

**Datum prijema rada:** 25. maj 2015.

**Datum odobrenja rada:** 30. maj 2015.

## UVOD

Kvalitetna borba protiv pranja novca, bilo koje zemlje u svijetu, podrazumjeva izgradnju kvalitetnog sistema protiv pranja novca i finansiranja terorizma. Suština sistema za sprječavanje pranja novca je prevencija ali i oduzimanje nezakonito stečene imovinske koristi. Protiv pranja novca niti jedna zemlja se ne može boriti ad hoc rješenjima, samostalno. Tako da je u sklopu izgradnje sistema neophodno formiranje uprave za sprječavanje pranja novca, i to sada predstavlja međunarodni standard, jer sve zemlje trebaju da formiraju finansijsko obavještajne službe i da primjenjuju međunarodne standarde. Međunarodni standard podrazumjeva da svaka zemlja izvrši sveobuhvatan „analitički ciklus“, odnosno „nacionalnu procjenu rizika“.

Kvantitet i kvalitet pravosudnih presuda, je zapravo dokaz da je jedna zemlja izgradila sistem za borbu protiv pranja novca.

## PRANJE NOVCA

Pranje novca se definiše kao svako prikrivanje ili pokušaj prikrivanja porijekla novca ili kapitala izvedenog na nezakonit način. Podrazumjeva i pretvaranje novca ili druge imovinske koristi pribavljenih kriminalnim ili drugim protuzakonitim radnjama u sredstva koja se mogu upotrijebiti i koristiti kao legalni prihod u bankovnim, trgovinskim, u prodajnim, investicijskim, preduzetničkim i nizom drugih poslova ili načinima ulaganja. U suštini pranje novca je proces kojim kriminalci pokušavaju prikriti pravo porijeklo i vlasništvo imovine koja je stečena kriminalnim aktivnostima.

Cilj je plasirati novac u finansijski sistem, bez izazivanja sumnje. Zatim, „pomjerati“ novac unaokolo u okviru ili preko mnogobrojnih nadležnosti i često u serijama složenih transakcija, tako da postane teško identifikovati njegov originalni izvor. Odnosno, „pomjerati“ novac nazad u finan-

sijski ili poslovni sistem, tako da se pojavljuje kao legalno sredstvo ili kapital.

Pranje novca dakle predstavlja upotrebu novca koji potiče iz nezakonitih radnji prikrivanjem identiteta lica koje su pribavile novac i pretvorile ga u sredstva koja navodno dolaze iz legalnih izvora.

## Pojam pranja novca

Termin „pranje novca“ u pojmovnom smislu, nastao je u SAD. Pod ovim pojmom podrazumjevaju se različite aktivnosti kriminalaca i kriminalnih grupa koje su usmjerene na legalizaciju novca stečenog kriminalnim radnjama. Dakle, pranje novca možemo definisati kao proces „pomicanja“ novca stečenog na ilegalan način u legalne finansijske i ekonomske tokove.

Da bi se neku osobu moglo osuditi za pranje novca potrebno je dokazati da je ukupna imovina izvršioca proizašla iz predikatnog kaznenog djela, osim ako izvršilac ne dokaže zakonito porijeklo novca.

Pranje novca sastoji se od namjernog prikrivanja izvora, porijekla ili vlasništva nad imovinom. Inače kazneno djelo pranja novca promatra se u tri oblika, a to su: osnovni oblik, teži i privilegovani oblik.

Dakle, pranje novca je proces prikrivanja ilegalnih izvora prihoda ostvarenih putem kaznenog dijela, sa ciljem uključivanja prihoda u tokove legalnog finansijskog poslovanja. Ovo poslovanje ne podrazumjeva samo bankarski sistem, u obzir se treba uzeti mogućnost da se pranje novca vrši putem kasina, mjenjačnica, kupovine nakita, kupovinom nekretnina, itd.

Pitanje pranja novca je integralno povezano sa problemima korupcije, organiziranog kriminala, finansijske prevare, šverca i drugih kaznenih dijela usmjerenih na ostvarivanje profita.

#### LITERATURA

- Bolta, D. (2007). Uloga Ureda za sprječavanje pranja novca u sustavu sprječavanja pranja novca.
- Cindori, S. (2007). Sustav sprječavanja pranja novca. *Financijska teorija i praksa*.
- Golden, W. T., Skalak, L. S., Clayton, M. M. (2005). A guide to forensic accounting investigation. John Wiley and sons.
- Heršak, G. B. (1995). Borba protiv organiziranog kriminala i pranja novca. Policija i sigurnost.
- Jelenski, M. (1991). Pranje novca – suvremeni svjetski trend. Priručnik za stručno obrazovanje radnika unutarnjih poslova.
- Katušić-Jergović, S. (2007). Pranje novca (pojam, karakteristike, pravna regulativa i praktični problemi).
- Maros, I. (2001). Mjesto i uloga Ureda za sprječavanje pranja novca. Računovodstvo i financije.
- Masnjak, B. (2000). Metode i tehnike pranja novca. Računovodstvo i financije.
- Pedić, Ž. (2010). Nefinancijski sektor i samostalne profesije u kontekstu sprečavanja pranja novca. Zbornik Pravnog fakulteta Rijeka.
- 

## Money Laundering

**Nikola Varunek**

*Master of Arts in Economics, employed at the Bosnia and Herzegovina State Investigation and Protection Agency (BiH SIPA),  
n.varunek@gmail.com*

**Abstract:** An efficient system of fight against money laundering implies adequate legislation in conformity with international standards, establishment of efficient financial intelligence service, international cooperation, good-quality investigation and prosecution of criminal offence of money laundering.

**Key words:** money laundering, prevention, detection, concealing, system, origin.